

om in dat het ondertussen 100 seconden voor twaalf is. Kernwapens vormen samen met de klimaatverandering enorme existentiële bedreigingen voor het leven op aarde. In beide gevallen ontbreekt iedere vorm van politieke moed om er iets aan te doen.

Deze week gaf onze minister van defensie nog toe het oké te vinden om kernwapens in te zetten in naam van onze veiligheid. Dit gaat niet alleen compleet in tegen onze verplichtingen onder internationaal recht, maar zulke uitspraken zijn ronduit gevaarlijk. Het is een complete illusie te denken dat massavernietiging leidt tot veiligheid. Over wiens veiligheid hebben we het dan eigenlijk? De overlevenden van Hiroshima en Nagasaki en slachtoffers van nucleaire testen ondervonden aan den lijve de humanitaire verschrikking als gevolg van kernwapens. Laat ons naar hen luisteren en vermijden dat iemand ooit nog zo moet lijden.

Maar de uitspraken van mevrouw Dedonder hoeven ons helaas niet te verbazen. Ze is duidelijk voorbereid op de nieuwe kernbommen die uit de VS naar Kleine Brogel komen. Want vergis u niet! Hoewel ons land zegt te ijveren voor een kernwapenvrije wereld, zal het vanaf 2022 nieuwe kernbommen uit de VS ontvangen. De nieuwe B61-12 bommen zouden kleiner, meer wendbaar en beter inzetbaar zijn. Met andere woorden, de nieuwe bommen zijn zo mogelijk nog gevaarlijker dan hun voorganger. Bovendien zijn het Belgische F16 piloten die deze bommen moeten inzetten. En dit allemaal terwijl een meerderheid van de Belgen net af wil van de kernwapens in de eigen achtertuin.

Door mee verder te surfen op de achterhaalde golf van nucleaire afschrikking gaat België in tegen de steeds luidere roep van landen die kernwapens in 2017

volledig illegaal verklaarden. Ondertussen ratificeerden al 56 landen het VN Verbodsverdrag op kernwapens en trad het begin dit jaar in werking. België blijft mijlener achter.

Uit *polls* ieder jaar weer blijkt nochtans dat de oppositie tegen kernwapens in België sterk is. 77% van de bevolking vraagt om het Verbodsverdrag te steunen. En niet alleen in België is de oppositie sterk. In de andere Europese landen waar kernwapens uit de VS gestationeerd liggen, DL, NL, IT vonden er deze maand ook acties tegen kernwapens plaats. Een kernwapenvrije wereld begint namelijk met onszelf!

Het kan niet langer zijn dat de NAVO beslist over onze veiligheid. Die wordt niet gegarandeerd door kernwapens, maar door investeringen in onderwijs, huisvesting, de bestrijding van sociale ongelijkheid en het bestrijden van de klimaatverandering. Het gevaar op accidenten is gewoon zo groot en de humanitaire impact van kernwapens zo rampzalig dat de enige oplossing een kernwapenvrije wereld is. Want ook hier gaat het gezegde "voorkomen is beter dan genezen". Het is hoogtijd dat België de politieke moed verzamelt om eindelijk écht werk te maken van een kernwapenvrije wereld. Onze regering beloofde zich actief in te zetten voor mondiale nucleaire ontwapening. De enige échte geloofwaardige stap daartoe is de volledige verwijdering van kernwapens uit België en de ondertekening van het VN Verbodsverdrag.

Dat beseft ook de gemeente hier maar al te goed. Daarom hing Peer enkele dagen geleden nog de vredesvlag uit met een duidelijke oproep. Vandaag zijn we hier om samen met Peer op te roepen tot een kernwapenvrij België in een kernwapenvrije wereld!

H.v. Velsen

De ceremonie staat in het teken van een schoonmaakoperatie van het monument, de herdenking van de kernwapens op Hiroshima en Nagasaki en de burge-meestersverklaring voor vrede.

Kraanvogels. Foto: FS

Ceremonie Anti-kernwapenmonument, Emmaplein, Groningen

Inleidende woorden door **Harry van Velsen**, Tribunaal voor de Vrede:

'Om kwart over acht 's ochtends, toen de B-29 Enola Gray, vernoemd naar de moeder van de piloot kolonel Paul Tibbets, uraniumbom Little Boy aan het begin van de werkdag afwierp, wandelde Yoshi met zijn vader op ongeveer drie kilometer van de explosie. Het vliegtuig liet iets vallen. Een spoor in de wolkeloze hemel. Alleen een spoor in de hemel.

Daarna leegte. Midden op de dag was het donker. Het negatief van de hemel.

Toen ze het uiteindelijk lukte om zich uit te graven en ze om zich heen keken, waren er geen woorden voor wat ze zagen. Was dat het totale niets? Het kader ontbrak. Het was iets onbegrijpelijks en tegelijk iets om bang voor te zijn. Dat zeiden ze zonder zoveel woorden en ze bleven naar woorden zoeken.

De volgende ochtend zouden veel passagiers van de trein die hij had gemist in Nagasaki sterven, samen met zijn moeder, zijn zusjes en tienduizenden anderen. De B-29 Bockscar, gevlogen door majoor Charles Sweeney, gooide een plutoniumbom af, Fat Man genaamd, als eerbewijs aan Winston Churchill.

Misschien bestaat er een verband tussen van een bom iets menselijks maken en een hele bevolking ontmenselijken.'

Vrij naar: Andrés Neuman / Breuk, 2018, pp 80 – 90. Spectrum, Amsterdam

Organisator Harry van Velsen met Burgemeester Koen Schuiling. Foto: focusGroningen, JH van der Veen

Burgemeester Koen Schuiling, gemeente Groningen: 'Beste mensen, Vlak bij de ingang van Sumitomo Bank in Hiroshima, zat op 6 augustus 1945 in de ochtend een ons onbekend persoon te wachten tot de bankopening. Om kwart over acht explodeerde de kernbom Little Boy in de stad. Van de persoon op de trap bleef niets over. Door de extreme hitte kleurden trappen, trottoirs en tegels wit. Maar waar mensen zaten, absorbeerden zij een deel van de explosie, waardoor er iets achter bleef dat lijkt op een schaduw. Een mensenleven gereduceerd tot een vage schaduw op de trap.

Het is voor mij een beklemmend en angstaanjagend beeld van de totale verwoesting die kernwapens in zich dragen. In Hiroshima alleen al lieten direct na de explosie 78.000 mensen het leven. Door de na-effecten van de straling, liep het dodental uiteindelijk op tot 237.062. Een onbevattelijk aantal levens ging verloren. Een nog groter aantal mensen moest leven met de gevolgen.

We kunnen en we mogen niet toestaan dat deze wapens ooit nog ingezet worden. Ik heb daarom vorig jaar in oktober in de volle overtuiging het *ICAN Cities Appeal* ondertekend. Daarmee riep de gemeente Groningen onze regering op om het kernwapenverdrag van de VN te ondertekenen en te ratificeren.

Bijzondere dank zijn we hier ook verschuldigd aan de Jan Visser en Martin Duit, die vanuit de gemeenteraad het initiatief namen tot deze ondertekening, en aan Pieter Augustijn en Harry van Velsen die zich onvermoeibaar hebben ingezet voor deze zaak. We wilden vorig jaar al stil staan bij dat moment, en het is goed dat we dat nu alsnog doen. Het is belangrijk dat we hier blijvend aandacht voor vragen, dank dat u gekomen bent.

De dreiging van kernwapens is immers nog steeds reëel. Ook al voelen we dat misschien niet altijd meer zo. Nog steeds zijn er meer dan 13.500 kernwapens in de wereld. Eén druk op de knop veegt een stad van de kaart, vernietigt tienduizenden levens en vergiftigt de leefomgeving voor tientallen jaren. We hebben de afgelopen jaren gezien dat er genoeg heetgebakerde en onnadenkende leiders op het wereldtoneel zijn die op een slechte dag naar zo'n knop kunnen grijpen. We moeten dan maar hopen dat iemand ze tegenhoudt. Ik weet ook dat veel Groningers langs dit monument lopen, zonder te weten wat het voorstelt of waar het toe dient. Dat is zonde. Des te meer omdat dit het enige anti-kernwapenmonument in Nederland is. Het werd onthuld op 1 november 1985, de dag dat het kabinet Lubbers I instemde met de plaatsing van 48

Amerikaanse kruisraketten in Nederland.

Hugo Hol, de kunstenaar, wilde het probleem van kernbewapening verbeelden. Het gehavende messing frame toont ons de onvolkomenheid van onze maatschappij. De zwarte kubus staat voor de van oorsprong zuivere natuur. In de wisselwerking tussen deze beide vormen, deze beide krachten, ziet Hugo Hol zowel de vooruitgang als de dreigende ondergang van de aarde.

Een krachtig beeld, dat het verdient om onder de aandacht gebracht te worden. Dat doen we vandaag, dankzij al die vrijwilligers en de organisaties die hebben geholpen om het monument weer schoon te maken en prominent zichtbaar te maken, en door op andere momenten en plekken ook steeds weer aandacht te vragen voor deze kwestie.

We zullen straks 1.000 gevouwen kraanvogels bij het monument neerleggen. Dat was niet mogelijk geweest zonder de leerlingen en leerkrachten van Meeroevers en judoschool Jiritsu, de cliënten en begeleiding van de Gildehof in Appingedam, en mevrouw Sachiko Graft. Dank daarvoor.

U doet dat ook, door hier vandaag met ons te staan voor een kernwapenvrije wereld. En we weten ook: het eindigt niet vandaag. Het monument is 36 jaar geleden onthuld. Het kernwapenverdrag van de VN is vier jaar geleden opgesteld.

We moeten ons telkens opnieuw weer uitspreken, in het klein en in het groot, vandaag en in de toekomst, generatie na generatie. Ik hoop dat u dat met mij wilt doen, zodat we een kernwapenvrije wereld dichterbij kunnen brengen. Dank u wel.'

Myron Hamming, Stadsdichter van Groningen:

*alsof een zon neerstort
kraters maakt waar we wonen
stofwolken doet lijken op onheilzame bergen
in de verte
onze hemel openrijt
onze lucht laat fikken
en sneeuwt met alles wat was
de waanzin
de chaos en haar strijd
een geveinsd gevecht om vrede
met de adem in en de waanzin
met de adem in en de waanzin
dat vrede ontstaat op plekken
waar al die gezichten hun laatste
secondes telden hun laatste
ademteugen uitbliezen of voor het eerst
naar adem snakten
mens, volk, kind, wereld
wroet niet in het achtergelaten as
wrik niet in versplinterd puin
daar zullen de antwoorden
deze keer niet worden gevonden
maar kijk naar wie macht kreeg
zijn grenzen vergat
en liefde miste*

Burgemeester Henk Hellegers, gemeente Uden: 'Als burgemeester van Uden word ik regelmatig geconfronteerd met het onderwerp kernwapens. Belangrijk onderdeel van gemeente Uden is vliegbasis Volkel. Overigens zonder dat mij dit ooit officieel bevestigd is, is het door allerlei onthullingen en uitlatingen inmiddels wel aannemelijk gemaakt dat vliegbasis Volkel de

Nederlandse locatie is waar kernwapens opgeslagen liggen.

Burgemeesters dragen verantwoordelijkheid voor de veiligheid van hun grondgebied en van hun burgers. Op grond van die verantwoordelijkheid is wereldwijd een beweging ontstaan van burgemeesters, die hun bezorgdheid delen over de kernwapens: De *Mayors for Peace*. Als jongeman liep ik in de jaren tachtig mee in demonstraties tegen de kruisraketten in Woensdrecht. Dus is het ook logisch dat ik, ook als burgemeester van Uden, aangesloten ben bij de *Mayors for Peace*.

Het is 76 jaar geleden dat er een kernbom op Hiroshima werd gegooid. Kort daarna volgde Nagasaki. Nog voor het jaar om was, waren er naar schatting 250.000 doden gevallen. Vijf jaar geleden bezochten mijn vrouw en ik tijdens een privéreis door Japan de stad Hiroshima, waar we rondgeleid zijn door het Vredesmuseum van Hiroshima. Hier hebben we met eigen ogen de allesvernietigende effecten gezien van kernwapens, de ruïnes van de stad Hiroshima, de ernstige gevolgen voor de mensen in Hiroshima, de slachtoffers. Tot op de dag van vandaag dragen inwoners van Hiroshima en Nagasaki de vreselijke gevolgen van het gebruik van kernwapens met zich mee. Nog steeds worden er slachtoffers van die twee bombardementen behandeld.

De atoombommen op Hiroshima en Nagasaki hebben gelukkig na 1945 nooit een vervolg gekregen, maar de productie, het testen en moderniseren van kernwapens is wel doorgegaan. Ook na de Koude Oorlog. Zolang er nog kernwapens bestaan, blijft het risico bestaan dat ze gebruikt worden, blijft het risico bestaan op een herhaling van Hiroshima en Nagasaki. Blijft het risico bestaan op de allesvernietigende gevolgen van kernwapens op mensen en hun omgeving.

76 jaar na de bombardementen zijn we, ondanks uitspraken van regeringen en parlementen tegen opslag en gebruik van kernwapens, nog steeds niet op de goede weg. Kernwapens waren, zijn en blijven omstredden, kernwapens moeten de wereld uit. Ook 76 jaar na Hiroshima blijven we zeggen: Dit nooit weer!

Kinderburgemeester Samuel, gemeente Groningen: Onder leiding van kinderburchemeester Samuel worden 1.400 kraanvogels rond het monument gehangen. De kraanvogels zijn door *Anne Hesseling* en vele anderen gevouwen als herinnering aan Sadako, die op 12-jarige leeftijd overleed aan de gevolgen van de giftige straling van de atoombom in Hiroshima en vertegenwoordigen de wens naar vrede.

Yumi Hirao, gitaar en zang, begeleidt deze ceremonie met *Imagine* van John Lennon, en een Japans lied:

*'Geef me vleugels
Als mijn wens nu uitkomt, wil ik graag vleugels.
Ik wil mijn vleugels uitslaan in de lucht
en vliegen.
Ik wil met mijn vleugels fladderen
naar een vrije lucht, zonder verdriet.'*

Alejandra Muñoz Valdes, Senior Projectmedewerker Humanitaire Ontwapening, PAX voor vrede, spreekt haar zorgen uit over de geplande modernisering van de verouderde Amerikaanse kernbommen die op de vlieg-basis Volkel liggen opgeslagen, die naar verwachting volgend jaar zal plaatsvinden. Alejandra wijst hierbij op de groeiende lokale steun voor het VN-Verdrag inzake het Verbod op Kernwapens, dat per januari 2021 in werking is getreden, de vele steden en gemeenten die het ICAN Cities Appeal hebben ondertekend, de Burgermeesters voor de Vrede-beweging en het feit dat een meerderheid van de Nederlandse bevolking wil dat Nederland toetreedt tot het Verdrag en roept de Nederlandse regering op hiernaar te luisteren en het VN-verdrag te ondertekenen en te ratificeren, of tenminste de eerste vergadering van lidstaten (die volgend jaar maart in Wenen zal plaatsvinden) bij te wonen als waarnemer: De nieuwe Noorse regering heeft – als eerste NAVO land – aangekondigd dat ze deze vergadering als waarnemer zullen bijwonen!

Tenslotte zingt het **4 Mei-Projekt**, dirigent Robert Ramaker: *'Who's the enemy'*.

